

Föreningen Nordens resa med grupp 2 till Wales 24-31 augusti 2024

Dag 1 Lördag 24 augusti – Landvetter – Chester

Lördagen den 24 augusti var vi 49 förväntansfulla resenärer på Landvetter flygplats för att borda vårt plan till Manchester för fortsatt färd till Chester, England. Vid gaten fick vi tillfälle att hälsa våra kamrater från första resan välkomna hem. De hade precis landat. Vi fick några korta kommentarer om hur bra de haft under sin vecka.

På eftermiddagen, anlände vi i vackert väder, med buss från flygplatsen till staden **Chester**, inte långt från gränsen till Wales.

Chester grundades av romarna år 79 [e.kr](#) och har idag ca 93 000 invånare. Det var en gång Storbritanniens största bosättning och är idag en av landets bäst bevarade medeltida städer. Mycket av det romerska inflytandet finns kvar och Chesters stadsmurar är de mest kompletta i Storbritannien. Genom staden rinner floden **Dee**. Staden är kanske mest känd för de äldre svart-och-viträndiga korsvirkeshusen. I Chester finns också en katedral.

Eastgate Klockan - en klockstapel i rött och guld - som är den mest fotograferade klockan i landet efter Big Ben - invigdes 1899 i samband med drottning Victorias 80-årsdag.

Man kunde promenera på den långa befästningsmuren till Roman Gardens, med sina romerska bad, ända till den romerska amfiteatern som användes av den 20:e promenadlegionen för underhållning och träning. Amfiteatern var den största som någonsin byggts i Storbritannien.

Resans första natt bodde vi på Moxy Chester Hotel, ett mycket modernt designhotell vid kanten av en kanal, belägen i ett nedlagt industriområde. Där låg pubar och serveringar tätt och vi hamnade på puben The Lock Keeper där vi testade fish and chips och ploughman`s lunch som vi drack öl till. Jättegott!

Dag 2 Söndag 25 augusti - Chester – Faenol Fawr

Efter 30 minuters körning på söndagsmorgonen kommer vi till dagens höjdpunkt, **Pontcysyllteakvedukten**, som ingår i Llangollens kanalsystem. Akvedukten är imponerande 307 m lång och ligger 38 m över **floden Dee**. Den är 3,7 m bred och 1,6 m djup. Idag blåser det kraftigt och det känns lite läskigt när vi balanserar på en gångbana vid vattenkanten. Akvedukten började byggas 1795 och blev klar 1805. Akvedukten konstruerades av ingenjören Thomas Telford och vattenbassängen är gjord i järn. Det är den högsta akvedukten i världen och den längsta i Storbritannien. Akvedukten byggdes för att frakta gods men utkonkurrerades av järnvägen. Nu är akvedukten ett av Unescos världsarv. På 1900-talets mitt öppnades den för nöjestråfik efter att ha varit stängd för trafik på grund av obefintligt underhåll. Kanalen töms ca vart 5:e år. På andra sidan ligger många husbåtar och elegant bemålade båtar som kan hyras.

Reseledare Bella förklarar i bussen skillnaden mellan United Kingdom och Great Britain historiskt och politiskt. Namnet Brittany kan härledas från Bretagne och blev så småningom Great Britain. De normandiska erövrarna av England införlivade södra Wales under sitt styre år 1093. Den engelske kungen Edward I erövrade norra Wales år 1284. Kungadömena England och Skottland förenades år 1707. Irland var en koloni sedan 1100-talet. 1801 gick Irland in i Great Britain, men blev självständig republik 1922. UK är en politisk term och består idag av fyra home nations: England, Wales, Skottland och Nordirland, alla har egna nationalsånger. De har också olika fabeldjur: England lejonet, Wales draken, Skottland enhörningen. Wales har 3,6 miljoner invånare jämfört med 11 miljoner får. Landskapet är mycket vackert med smaragdgröna betesängar och böljande kullar. Gärdesgårdarna är byggda av skiffer.

Det tar ca en timme tills vi anländer till staden **Bangor** vid kusten. Staden har den längsta piren i Wales på 460 m färdig 1896. Flera modiga resenärer tar på sig regnkläder och går i blåsten till piren, medan några andra går in i staden för att leta efter lunchställe på High Street. Bangor har 15 000 invånare och sägs ha anlagts av Sankt David på 500-talet. Bangor har universitet och katedral.

Båtarna som ligger i hamnen har ofta en köl och två stödben för att klara lågvatten vid ebb. Tidvattnet varierar dag för dag och man har utarbetat tidtabeller.

På eftermiddagen åkte vi den korta vägen till whiskydestilleriet Aber Falls etablerat 2017. "Aber" betyder flodmynning på walesiska. Det finns 7 whiskydestillerier i Wales. Byggnaden har ursprungligen varit både skifferfabrik och margarinfabrik. Vattnet och kornet är lokala råvaror. Först får vi se en introducerande kort film. Därefter rundvandring med guide. Whisky måste lagras på fat i 3 år + 1 dag. Ingredienserna är spannmål, jäst och vatten. För single malt whiskey får endast användas korn som spannmål. Tillverkningen av whisky sker i 6 steg: 1. Maltning, när kornet läggs i blöt för att gro och frigöra amylas. Sedan rostas och torkas kornet. 2. Mäskning, när kornet krossas och mals och blandas med 50-gradigt vatten, stärkelsen blir socker. Det bildas vört och drav. Draven ges som foder till kor. 3. Jäsning, vörten kallnar och jäst tillsätts när vattnet är 20 grader. Jästen blir alkohol. Så här långt kan beskrivningen även gälla öltillverkning. 4. Destillering i två omgångar i kopparpannor. 5. Lagring, whiskyn får under dessa 3 års lagring på fat olika färg och smak beroende på lagringstid och vilket slags ek den har lagrats på. 6. Whiskyn buteljeras. Etiketten berättar om hur lång tid den har lagrats på fat.

En veckas tid tar whiskytillverkningen innan den lagras på fat. Aber Falls tillverkar också gin och ginlikör. Gintillverkningen tar endast 48 timmar. Till gin tillsätts olika sorters citrusfrukters skal och kryddor som enbär och korianderfrön. Vi får sedan provsmaka en whisky, tre ginsorter varav två smaksatts med apelsinmarmelad respektive rabarber och ingefära och två whiskylikörer varav en liknar Baileys.

Upprymda anländer vi till byn där vi ska bo på Faenol Fawr Country House två nätter. Herresätet som vi ska bo på är ursprungligen från 1597 och byggdes av John Lloyd och renoverades på 1700-talet i elisabethansk stil. Det brann 1980. Det är ett härligt ställe med gångar och prång och har en vacker pub i mörkt trä och i matsalen hänger den Lloydska vapenskölden ovanför brasan. På kvällen får vi se påfåglar sitta på taknocken. De klättrar upp från marken varje kväll. Till middag får vi en 3-rättersmeny. De flesta har som huvudrätt beställt grisstek med rostad potatis och korngrynsboll som mest liknar en chokladboll. Till serveras kokta grönsaker och en blomkålsgratäng.

Dag 3 Måndag 26 augusti - Caernarfon och Portmeirion

Vi lämnar vårt hotell vid 9-tiden och vädret ser lovande ut, blå himmel med lite moln. Vårt första mål för dagen var den lilla byn **Llanfairpwll** p ön **Anglesey** nordväst om Bangor. En helt vanlig liten by men med en mycket ovanlig sevärdhet – världens (?) längsta järnvägsskylt. Kanske ett av Wales mest kända turistmål.

Stationsnamnet består av över 50 bokstäver som för oss är så gott som omöjligt att uttala, **LLANFAIRPWLLGWYNGYLLGOERYCHWYRNDROBWLLANTYSILIOGOGOGOCH**. Vår reseledare Bella gjorde dock ett tappert försök. Översatt till engelska blir det ”The church of Mary in the hollow of the white hazel near the fierce whirlpool and the church of Tysilio by the red cave”.

Det ursprungliga namnet var inte så långt, Llanfair Pwllwyngull, men i slutet av 1800-talet förlängdes namnet till nuvarande och fler turister lockades till stationen och byn. Numera kallas stationen Llanfairpwll för enkelhetens skull.

Vårt nästa mål var slottet/försvarsborgen **Caernarfon** Castle, beläget vid floden **Seiont** som mynnar ut i Caernarfonbukten. Borgen är en av många i nordvästra Wales som är uppsatta på Unescos världsarvslista. Den anses också vara en av världens mäktigaste kvarvarande medeltida byggnader med många välbevarade torn och bastioner. Man kunde gå upp i tornen och sedan vandra mellan dem. I tornen fanns även rum med diverse utställningar, bl.a. ett militäthistoriskt museum.

Efter att ha besegrat flera stridande lokala ledare i Wales började Edward I bygga borgen 1283 för att försvara sitt intagna område. Arbetet avslutades runt 1330, långt efter hans död. Borgen har spelat en viktig roll i Wales tidiga historia och har aldrig blivit intagen. Den är kanske idag mest känd som att här utses den blivande efterträdaren till Englands tron - Prince of Wales. Edward I son, blivande Edward II (som troligen föddes i borgen 1284) var den första innehavaren av denna titel. Den har sedan använts sporadiskt under århundradena men återupptogs 1911 för blivande Edward VIII och nu senast 1969 av nuvarande kung Charles III.

Efter ett ordentligt besök i borgen fanns det även tid för lunch och/eller strosa omkring på gatorna i staden Caernarfon. Den ligger innanför de samtida murarna till borgen och har idag ca 10 000 invånare.

Efter en ca 3 mils busstur kom vi till dagens sista besök, den märkliga men fantastiskt vackra byn **Portmeirion**, en by inspirerad av arkitektur runt Medelhavet.

Den walesiske arkitekten Sir Clough William Ellis (1883-1978) förvärvade ett stort landområde och där började han planera och bygga ett antal hus och torg i vackra medelhavsfärger vid Cardiganbukten. Till området hör även ett stort parkområde med olika möjligheter till promenader. Lewis motto var ”vörda det förflutna, beundra det nuvarande och bygg för framtiden”. Han ville med detta projekt visa hur en vacker plats kunde bebyggas utan att förstöra den. Byggandet började 1925 och stod färdigt ca 1970.

Byn ägs numera av en stiftelse som förvaltar och underhåller det hela. Det finns inga bofasta innevånare i byn men där finns ett hotell och möjlighet att hyra lägenheter för självhushåll. Det kändes lite underligt att vandra omkring i denna vackra sagolikhande by med sina underbara färger och miljöer. Så vackert, men allt var bara ”en kuliss” för alla besökare.

Efter besöket i Portmeirion var det dags att återvända till vårt hotell där ännu en god måltid väntade oss, på menyn stod bl.a. lamm som många valde.

Dag 4 Tisdag 27 augusti Bangor – Aberystwyth

På uppmaning av vår reseledare Bella står vi påbyltade med varma kläder tidigt på morgonen för att ge oss iväg till Llanberis där tåget som skall ta oss upp på Snowdon avgår.

Vår researrangörs beskrivning av dagen låter som följer: ”..., men idag gör vi en tågresor med ångtåg. Strax efter att vi lämnat stationen i Llanberis och åker upp på berget, korsar tåget den första av två viadukter över floden Afon Hwch, där vattenfallet Ceunant Mawr majestätiskt kastar sig ner i ravinen nedanför. När tåget kommer ut på den öppna, trädlösa landsbygden kan du se toppen av Snowdon som sticker upp över bergskammen.”

Snowdon, snow-snö och don-kulle, ligger i **Snowdonia nationalpark**. Toppen är 1085 m och är Wales och Englands högsta berg. Berget har skapats genom vulkanaktiviteter eller om man hellre vill tro en gammal legend av en dödad jätte. Platsen är en av de blötaste platserna i Storbritannien vilket var lätt att förstå då vi stod i ösregnet och väntade på tåget. Toppen är snötäckt på vintern och vid siktigt väder kan man bl.a. se Irland. I området finns 29 sjöar och 17 öar, mycket rovfågel, utter., mård mm och många blommor varav några fridlysta.

Järnvägen, **Snowdon Mountain. Railway** invigdes 1896 och man kör 140 000 passagerare/år. Resan tar 1 timme upp till ett besökscenter, tillkommit för 10 år sedan, tillbringar ½ timme där, innan nedresan börjar igen.

Allt detta är sådant vi hört talas om men inte fått uppleva. I blåst och regn väntade vi på tåget, som nog bara skulle kunna ta oss en bit upp. Efter väderleksrapporten kl. 9.00 insåg tågpersonalen att det inte gick att köra alls till vår stora besvikelse. Vi har iallafall sett det på film. Det är bara att gratulera första gruppen som fick ta del av denna tågresan på riktigt.

Vi byter snabbt fokus från tågbestigning av Snowdon till ett av Wales mycket betydande näringsfång, nämligen skifferbrytning. Alldeles nära tågstationen hittar vi **National Slate Museum** i Padarn Country Park. Här finns välbevarade verkstäder från 1870-talet och beskrivningar av gruvarbetarnas hårda arbete, hur man fraktade ner skiffen från stenbrottet och hur skiffen bearbetades innan export runt om i världen.

I norra Wales har skiffer brutits i 1800 år och det finns enorma gruvor på många platser. Brytningen startade redan under romartiden men fick sin stora betydelse under 1800-talet då järnvägarna började byggas och möjligheterna till att frakta stenen ökade. 80% av Storbritanniens skifferbrytning kom från Wales och pågick drygt 150 år. Denna industriepok är sedan 2021 ett världsarv.

Landskapet präglas av denna stora gruvverksamhet. Överallt kan man se slagghögar, ibland övervuxna som gröna kullar, ibland svartgrå som trasiga berg. På sina ställen har gruvhålen nu blivit

sjöar. Denna verksamhet har nu en fortsättning i turismen där man kan åka zip-line över gruvhålen, träna klättring på schaktväggarna eller tuffa runt på någon tåglinje som bevarats.

UR:s film "Skiffer i lasten" rekommenderas varmt. Vandring längs övergiven räls. Filmen är tillgänglig tom 30/11 2024.

Vi fortsätter vår färd genom the **Penny Pass** som också det ligger i tät dimma. Man känner trots detta av den vilda naturen och vi når så småningom den mytomspunna platsen **Beddgelert**. Legenden säger att prins Llywelyn s hund Gelert oförskyldt fick ta skulden för att ha bitit ihjäl prinsens son. Gelert blev avlivad med blod i mungiporna. Det visade sig att sonen överlevt. Bredvid barnet hittades en ihjälbiten varghund och att Gelert försvarat barnet. Prinsens dåliga samvete fick honom att bygga en väl synlig grav. Legenden användes senare av en krögare för att locka folk till hans värdshus.

Resten av dagens resa präglades av stopp på de trånga vägarna som inte alls var byggda för möte med en sådan stor buss som vår. Med hjälp av några tyska turister som kavat tog över trafikdirigeringen lyckades vi så småningom komma fram till dagens mål Aberystwyth. En generös passagerare gav en flaska gin till våra tyska trafikräddare vilket vi tackar så hjärtligt för.

Dag 5 Onsdag 28 augusti Naturreservatet Dyfi och Devils Bridge

Idag for vi till naturreservatet **Dyfi** inte långt från Aberystwyth. Här tog vi en ganska lång promenad på sanddynerna i Ynysla vid floden Dyfis mynning. Landskapet förändras ständigt och bjuder på sanddyner i alla former. Det lär vara rik förekomst av sjöfågel, orkidéer, mossor och svampar. Mycket ebb när vi gick där. Lite småregnet också.

På eftermiddagen besökte vi vattenfallet vid **Devil's Bridge**, som är en världsberömd turistattraktion i hjärtat av kambriska bergen och 19 miles från kuststaden **Aberystwyth**. Dessa unika vattenfall har lockat tusentals besökare sedan 1700-talet, inklusive William Wordsworth, som skrev *Torrent at the Devil's Bridge*. Tre separata broar byggda över varandra spänner över floden **Mynach**.

Enligt legenden byggdes originalbron av Djävulen själv eftersom den var för svår att bygga för människor. Det är troligt att den första bron byggdes på 1100-talet av munkar. Mellanbron byggdes 1753 och den översta bron kom på plats 1901. En promenadväg, eller rättare sagt två ledde oss genom detta mäktiga natursceneri. Den ena svårare och brantare än den andra.

Devil's Bridge och dess omgivningar förekom i en spännande kriminalserie som heter Hinterland. Den spelades in på både walesiska och engelska och visades på TV, kanal S4C och BBC år 2014.

Dag 6 Torsdag 29 augusti Aberystwyth – Swansea

Vi lämnar hotellet kl. 8 för att åka söderut **till** Fishguard med det walesiska namnet Abergwaun på Pembrokehalvön. Pembroke är en av Wales tre nationalparker. Här är plötsligt landskapet plattare och det finns fler kor och odlingar. Skiffergärdesgårdarna är ersatta av häckar.

Bella berättar om en tragisk händelse, när vi passerar **Drywerinfloden**. Här finns ett minnesmärke i form av en röd sten med texten "Kom ihåg Drywerin". 1965 dränktes byn då Liverpoolborna behövde en reservoar för dricksvatten. Byborna protesterade mot planerna redan 1956 och marscherade två gånger i protest till Liverpool. 35 av 36 walesiska MP röstade mot förslaget om dränkning men inget hjälpte. Hela dalen översvämmades 1965 och 48 byinvånare blev av med sina hem. Nationalistpartiet blev allt starkare efter denna händelse och krävde mer makt till Wales och lokalsamhället.

Vi anländer till fiskesamhället **Fishguard** med 3500 invånare. Vikingarna var här och invaderade på 900-talet. Men den senaste invasionen i hela Storbritannien skedde just här 22 – 24 februari 1797. Det var 1400 franska soldater som försökte landstiga här. En fransk general hade planer på att anfalla på tre olika ställen varav Fishguard var ett. Vi går till stadshuset för att beskåda ett 30 meter långt broderi som åskådliggör hela invasionsprocessen. Broderiet tog 3 år att göra av 80 brodöser och blev klart lagom till 200-årsjubileet 1997 av invasionen. Vi guidas av eldsjälur som berättar ingående om hela händelsen bild för bild. Invasionen misslyckades. Bl.a. tack vare en kvinnogrupp som leddes av Jemina, som tillfångatog franska soldater. Jemina blev en hjälting. I bottenvåningen på stadshuset är det marknad. Man säljer kött, ost och grönsaker och olika hantverksprodukter.

Vi åker vidare med vår buss till **Sankt Davids** som är Storbritanniens minsta stad med 1700 invånare. De fick behålla sin stadstatus p g a den mäktiga katedralen som ligger försänkt i en dal kallad Rosornas dal. Staden är från 1100-talet men redan på 500-talet grundades en kyrka här av helgonet Sankt David. Han är Wales skyddshelgon och pilgrimsfärder gick hit. Sankt Davids relikier förvaras nämligen i ett relikskrin. Biskoppalatset ligger i ruiner. Henrik VIII reformerade kyrkan och den anglikanska kyrkan bildades. Klostren stängdes och de kyrkliga skatterna konfiskerades. Den nutida katedralen helgades år 1131 men stod färdig först på 1200-talet. Katedralen har mycket vackert golv och tak. Idag tillhör den Church of Wales. År 1563 under Elisabeth I:s tid översattes bibeln till walesiska språket. På 1700- och 1800-talen växte frikyrkor upp främst metodistkyrkan blev framgångsrik. Vi är många som äter lunch i katedralens kafé.

Vi åker vidare söderut till staden **Tenby** med 5000 invånare. Det är ett centrum för sommarturism med fina sandstränder. Vi promenerar in på South Parade och in genom stadsmuren från 1200-talet och in i den gamla staden på Sankt George Street. Här vimlar av turister. Många badar denna dag. Solen skiner och det är varmt. Utsikten över havet från klippan där staden är belägen är magnifik. Napoleonkrigen medförde inhemsk turism från 1806 då en entreprenör startade ett hotell här. Här finns en strandpromenad från viktoriansk tid. Men redan normanderna invaderade Tenby på 1100-talet.

På väg till Swansea passerar vi Dylan Thomas (1914 – 1953) båthus. Där skrev han sina dikter i ett omgjort garage. Så småningom anländer vi till hotell Mercure utanför Swansea, där vi övernattar. Middagen serveras som alltid kl. 19.30. Idag serveras bl.a. Cottage Pie som huvudrätt, gjort på köttfärs, grönsaker och potatismos.

Dag 7 Fredag 30 augusti Swansea – Manchester

Det är nu vår sista programlagda dag i Wales och endast ett besöksmål står på programmet, den nedlagda **kolgruvan Big Pit**, som nu är ett museum som visar kolbrytningens historia och tekniska utveckling.

Morgonen var solig, men lite kylig. Solen var sedan framme hela dagen och vi fick en härlig busstur på en och en halv timma till gruvan genom det vackra landskapet som följt oss hela veckan. Vi har nu lämnat norra Wales med dess kullar och höga berg. Landskapet i söder var mycket planare och lämpade sig mera för jordbruk än i norr.

Området i sydöstra Wales var känt för sina goda kolfyndigheter av bra kvalitet och som skeppades ut över hela världen. Rondadalen blev särskilt känt för sitt ångbåtskol. I området fanns också järn- och kopparfyndigheter och stora malmbrytningar startade under sent 1700-tal. Swansea blev centrum för denna handel med sin utmärkta hamn.

Big Pit-gruvan var verksam ca 100 år, från 1880 till ca 1980, då i stort sett alla kolgruvor i området och i England stängdes. Nedläggningarna hade då föregåtts av stora och våldsamma strejker och ett stort antal arbetare blev arbetslösa.

1966 i oktober skedde ett fruktansvärt slaggras i den lilla staden Aberfan norr om Cardiff. Skolan hade precis börjat för dagen och eleverna hade inte en chans när en 9 meter hög slagghög välde över skolan. 140 barn och lärare begravdes levande under massorna. En fruktansvärd tragedi. Kompositören Sir Carl Jenkins komponerade ett musikverk till minne av katastrofen och detta verk har uppförts i Göteborg för något år sedan.

Att arbeta i gruvorna var ett tungt och farligt arbete med liten betalning. Ersättningen baserades endast på den mängd kol varje enskild arbetare producerade under dagen. I gruvan arbetade även små barn runt 5 år som fick hjälpa till med att öppna grindar och liknande sysslor, allt detta i totalt mörker. För att ha koll på luftkvaliteten i gruvan använde man sig av kanariefåglar, så länge de levde var luften ok.

Gruvorna fick så småningom elektricitet som underlättade mycket av de tunga jobben och i slutet av 1930-talet fick Big Pit-gruvan dusch- och tvättmöjligheter som måste ha varit en välsignelse för de som arbetade i gruvan. Att få tvätta av sig koldammet och ta på rena kläder innan de gick hem. Också i hemmen blev det en lättnad, man slapp nu att värma vatten på spisen att fylla badtunnan

med.

Vår resa mot Manchester på ca 30 mil startade med ett lunchstopp i **Hereford**. Då hade vi passerat gränsen till England. När vi var framme vid hotellet var nog alla ganska trötta, det var en lång resa att sitta i bussen. Vår reseledare Bella lånade ut en bagagevåg för de som ville kontrollera vikten på sina väskor. Eventuella inköp kunde göra att man passerade Ryan Airs strikta bagagegräns på 10 kg. Fick bli en tidig kväll för nästa morgon skulle bussen hämta oss 04.45 för färd till flygplatsen.

Dag 8 Lördag 31 augusti Manchester – Landvetter

Tidigt på lördagsmorgonen hämtades vi för transfer till flygplatsen och efter en kort flygfärd var vi åter i Göteborg.

Denna reserapport har skrivits av Birgitta Andersson, Barbro Frykås, Ulla-Britt Hedgren Björklund och Marianne Rebenius.

